

میلاد جلیل زاده

خبرنگار گروه فرهنگ

«امیدواریم این فضای کرخت در حوزه فرهنگ و هنر از بین برود.» این جمله‌ای بود از محمدمهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد دولت سیزدهم که بعد از شهریور داغ ۱۴۰۱ و پایین پراشویی که در پی آن آمد، هنگام بازدید از جشنواره سینما حقیقت در گفت‌وگو با خبرنگاران مطرح شد. وی گفت از نظر ما مانعی برای برگزاری کنسرت‌ها وجود ندارد و درخواست کرد که هنرمندان موسیقی دوباره فعالیت‌هایشان را شروع کنند و کنسرت‌ها را به راه بیاورند. از آنجا که در رویدادهای چند ماه گذشته، نقش چهره‌های مشهور و به خصوص هنرمندان بسیار قابل توجه بود، اینکه فرهنگ چه می‌گوید و چه می‌کند هم در این مقطع زمانی اهمیت زیادی پیدا می‌کند. اما چیز چندانی از او شنیده نشد جز اینکه «استقبال از جشنواره حقیقت خوب بوده و استقبال از فیلم فجر هم خوب خواهد بود... هفته پیش ارکستر ملی در تالار وحدت اجرا داشت و خیلی از سینماها و تئاترها فعال اند... تلاش می‌کنیم مشکل هنرمندان مان کم بشود، هرچند از روز اول هشدار داده که نباید بگذرانند جامعه دوقطبی شود... از نظر ما محدودیتی برای انجام فعالیت‌های هنری نیست... از عموم هنرمندان خواهش می‌کنم فعالیت‌شان را آغاز کنند... چه چشم‌اندازی برای اوضاع آینده فرهنگ و هنر در ایران با توجه به این صحبت‌هایی می‌شود تصور کرد؟ وزیر فرهنگ از چیزهایی که سر جایش باقی مانده، مثل جشنواره حقیقت، اجرای ارکستر ملی، اجرای بعضی از تئاترها و کارکنان فیلم‌ها و در آینده برگزاری جشنواره فجر می‌گوید. طبیعتاً در این مقطع حساس، چیزهایی که طبق روال سابق باقی مانده‌اند، موضوع چالش درباره عملکرد وزیر فرهنگ نیستند. آنچه مساله می‌سازد و نقش یک مدیر دولتی را موضوع بحث قرار می‌دهد، چیزهایی است که به هم ریخته. فرض کنیم شهروندان یک شهر بزرگ، بابت آلودگی بیش از حد هوا ناراحت باشند و مسئول مربوطه بگوید خوشبختانه هنوز آفتاب طلوع می‌کند و در آینده نزدیک هم فکر نمی‌کنم زلزله بیاید. وزیر فرهنگ می‌گوید از روز اول به هنرمندان هشدار داده که نگذارند جامعه دوقطبی شود و از عموم هنرمندان به خصوص اهالی موسیقی می‌خواهد که فعالیت‌شان را شروع کنند. سوال اینجاست که آنها چرا باید حرف آقای وزیر را گوش بدهند؟ اینکه از اوضاع خواهش کنیم تا درست بشود، باعث درست شدن آن نخواهد شد. یک وزیر برای اینکه بتواند هنرمندان را در همان مسیری قرار دهد که صحیح می‌داند، باید ابزار خاصی در دست داشته باشد. ابزار او فقط تهدید یا به قول خودش هشدار نیست. نمی‌توان در حالی از ابزار ممنوعیت به‌عنوان یک تهدید استفاده کرد که مساله فعلی، کار نکردن بخشی از هنرمندان است. وزیر فرهنگ چه چیزی برای معامله با هنرمندان و مهار بخش‌های حاشیه‌ساز این حیطه دارد؟ جایی پاسخ این سوال را می‌گیریم که محمدمهدی اسماعیلی

چرا مدیریت وزیر ارشاد در ماه‌های اخیر نتوانست فاصله جامعه هنری و سیاستگذاران را کم کند

وزیر با حرکات سر باز

عکاس: سید وحید حسینی / فرهنگستان

می‌گوید امیدواریم این فضای کرخت در حوزه فرهنگ و هنر از بین برود. مثل همان مسئول شهری در حوزه آلودگی هوا که امیدوار است باد بوزد تا اوضاع خودش درست شود. با صحنه پیچیده‌ای طرف هستیم عده‌ای از هنرمندان دیگر دوران اوج و رونق کاری‌شان تمام شده و تاب مهجوری و دیده نشدن را ندارند. در این شرایط تریبون‌های دیگری پیدا شده‌اند که به آنها امکان‌های جدیدی برای دیده شدن می‌دهند. امکان لیدری اعتراض و چیزهایی از این دست. از طرف دیگر یک جو رادیکال سختگیر به راه افتاده که در پوشش اعتراض، زندگی عادی را در کشور حرام می‌داند و تک‌تک افراد را در صورت عبور از این دستورالعمل تحت فشار روانی قدرتمندی قرار می‌دهد.

در این شرایط خیلی از شهروندان عادی هم ممکن است به کافه و میهمانی و سینما بروند اما جرأت ندارند تصویری از آن در فضای مجازی منتشر کنند. انگار نتنها شادی، بلکه زندگی عادی حرام است. حتی کسب‌وکار عادی هم حرام است. این وضع، توده انبوهی از مردمی که خودشان هم احتمالاً اعتراضاتی داشتند را پس از مدتی کلافه کرده است اما کسی جرأت ندارد بازگشت به روال زندگی عادی را اعلام کند و در پی آن انگ خیانت و سفیدشویی اوضاع و مزدوری و امثال آن را بخورد. این موضوع با دعا و خواهش درست نمی‌شود. وزیر فرهنگ نه از آنالیز ذی‌نفعان، در حوزه فرهنگ و هنر چیزی می‌داند، نه ابزاری که برای کنترل گروه‌های مختلف فعال در

هم که قبل از این آشنایی کمی با حوزه فرهنگ و هنر داشت، همین مساله وجود دارد؛ با این تفاوت که مورد محمدمهدی اسماعیلی بسیار حاد است و این شکاف و دوگانگی خیلی خودش را نشان می‌دهد. دیدگاه او درباره فرهنگ و هنر چندان باز نیست اما وقتی وزیر شد و واقعیت اجرایی او را احاطه کرد، مجبور شد از ذهنیت خودش کوتاه بیاید. حالا با یک کاراکتر دوقطبی طرف هستیم که گاهی به محمدمهدی اسماعیلی قبل از وزارت ارشاد بر می‌گردد و حرف‌های تندی می‌زند و گاهی به آدم بعد از این مسئولیت تبدیل می‌شود که مجبور شده واقع‌گرا باشد. این ما را با شخصیتی طرف کرده که حتی در یک نشست نسبتاً کوتاه پرسش و پاسخ، هم از هشدار دادن به هنرمندان می‌گوید و خواهش می‌کند که کنسرت‌ها را برگزار کنند و هم می‌گوید همین هفته ارکستر ملی برگزار و فیلم اکران می‌شود و تئاتر روی صحنه می‌رود و جشنواره‌ها پرشور برگزار می‌شوند و هم از فضای کرخت این روزها می‌گوید و امیدوار است که خودبه‌خود رفع شود.

آنالیز ذی‌نفعان یعنی اینکه وزیر فرهنگ بداند هر کسی را در این گردونه بزرگ با وابستگی به چه منفعی می‌توان مهار کرد. نه با تهدید صرف می‌شود این گردونه را مدیریت کرد نه با پول‌پاشی و تلاش برای خریدن همه. در جشنواره فجر سی و هشتم که زرمه‌های تحریم بیرون آمد، اکثریت مطلق کسانی که چنین صحبت‌هایی می‌کردند فیلمی در این رویداد نداشتند. یکی از هنرپیشه‌ها که خواست با موج انصراف‌ها، اگر در عینیت و عمل موجی وجود داشت، همراه شود؛ به داور فستیوال تئاتر فجر نامه نوشت و خواست که کارش را در آنجا داوری نکنند. اما همین هنرپیشه در یک فیلم دفاع مقدسی برای سازمان اوج بازی کرده بود که اهمیت بیشتری داشت و در آنجا حرفی از تحریم نزد. از این موارد مثال‌های بسیار فراوانی می‌توان آورد و توجه به این‌ها یعنی آنالیز ذی‌نفعان. در مقطعی از تاریخ اجتماعی و فرهنگی ایران هستیم که این قضیه بسیار پررنگ‌تر و مشورت‌تر هم شده است. در حوزه هنر، نسلی که کنار نمی‌رفت و گفتمان یک‌جانبه‌ای هم داشت، ناگهان خودبه‌خود و نه به دست رقیب، بلکه به دلیل فرسودگی و به پایان رسیدن جذابیت‌های گفتمانی، در حال حذف شدن است. بعضی از آنها در چنین شرایطی خطرناک می‌شوند و برای باقی ماندن در کانون توجهات، از به راه انداختن هر حاشیه‌بررسی‌هایی ابا ندارند. از آن سو کسانی هم هستند که بهشان تریبون‌های غیرهنری می‌دهند که از آن طریق می‌توانند از فراموش شدن جلوگیری کنند. مدیریت این فضا برمردی می‌خواهد که هوش، تسلط، چشم‌انداز و مقبولیت کافی داشته باشد و بداند که مهره‌ها را چگونه باید چید و چطور باید استوانه‌های غول‌آسار را به هم تکیه داد که وزن همدیگر را مهار کنند و روی سسر جامعه فرو نریزند. نه با آرزوی بهبودی اوضاع، نه با هشدار که جنبه توصیه دارد، نه با درخواستی که معلوم نیست اجابت آن چه منفعتی را برای اجابت‌کنندگان ایجاد می‌کند و نه با سفید جلوه دادن اوضاعی که اگر قرمز هم باشد لاف‌لازل زد است، نمی‌توان چنین وضعی را سامان داد.

۴ پیشنهاد به چند اظهار نظر پرتکرار

بیش از دوماه از زمخت‌ترین لحظات تاریخ اجتماعی ایران می‌گذرد. روان مردم در معرض شدیدترین تنش‌های اجتماعی قرار گرفته و به‌طور طبیعی باید اولین‌سازه‌های مستحکم در بازسازی روحیه جمعی، توسط دستگاه‌های فرهنگی طراحی و ساخته شوند. سوال این است که این روزها وزارت فرهنگ و ارشاد به‌عنوان اصل‌ترین دستگاه فرهنگی ایران و سکندار آن برای کدام بخش از جامعه ایران برنامه‌ریزی داشته و در موقعیت کنونی جامعه ایران چه طراحی‌ای دارند. آنچه می‌خوانید تنها چند وجه کوتاه از مجموعه اظهارات رسانه‌ای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در روزهای بعد از مهرماه است.

۲ آذرماه

بادوقطبی‌سازی مخالفین

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره بیانیه اخیر خانه سینما اظهار کرد: «این بیانیه تحلیل درستی از اتفاقات نیست. تلاش ما بر این است که وضعیت فرهنگ و هنر به حالت عادی برگردد. ما با هر اقدامی که به دوقطبی‌سازی یا افزایش تنش منجر شود، مخالفیم.» وزیر ارشاد خاطر نشان کرد: «ما بر این اعتقادیم که جریان اصلی هنر با مردم همراهی کرده است. ما بنا داریم با گفت‌وگو با کسانی که ابهاماتی دارد، مسائل را حل کنیم. ما علاقه نداریم حتی برای یک نفر از اهالی فرهنگ و هنر مشکل درست شود. بنابراین با این دوستان آمادگی گفت‌وگو داریم. البته قبول دارم که فضای تروریسم رسانه‌ای سعی در ایجاد ابهام و دروغ کرده و چون اینها را می‌دانیم همچنان بر گفت‌وگو و رفع ابهام تاکید داریم و از دوستان هنرمند خود هم می‌خواهیم اختلافات را دامن نزنند.»

پیگیر حل مشکل هنرمندان بازداشتی هستیم

محمدمهدی اسماعیلی در حاشیه جلسه هیات‌دولت در جمع خبرنگاران درخصوص نحوه برخورد با اهالی هنر بازداشتی در تجمعات اخیر، اظهار کرد: «ما بیش از دوماهی که این اتفاقات در کشور در حال رخ دادن است، بنای‌مان این بوده که با گفت‌وگو و شفاف‌سازی اجازه ندهیم کار به‌جایی بکشد که موجب نگرانی شود. سیاست قطعی ما در وزارت فرهنگ این است آنانی که در حوزه کار حرفه‌ای دچار مشکل می‌شوند از آنان حمایت و دفاع کنیم. همچنین وظیفه خودمان می‌دانیم که از اهالی فرهنگ و هنر و رسانه که در این اغتشاشات اخیر برایشان اتفاقاتی افتاده، علی‌رغم پیگیری‌های قبلی بازهم حمایت کنیم.»

وزارت ارشاد خانه همه اهالی فرهنگ است

وزیر ارشاد در حاشیه جلسه هیات‌دولت در جمع خبرنگاران گفت: «همواره اعلام کرده‌ایم که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، خانه همه اهالی فرهنگ و هنر است و قدم همه کسانی که در ذیل قوانین جمهوری اسلامی فعالیت کنند را بر دیده می‌گذاریم و در خدمت‌شان هستیم. اگر فردی از اهالی فرهنگ و هنر درخصوص اتفاقات اخیر دچار خطا شده، راه برای بازگشت باز است و در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در خدمت‌شان هستیم و امیدواریم پس از این اتفاقات به همگان اثبات شده باشد که دشمن به‌دنبال انشقاق در وحدت ملی و برهم‌زدن آرامش کشور است. از سوی دیگر دشمن به‌دنبال ایجاد فضای ناامیدی در جامعه است و هیچ‌کسی نباید حسن‌نمایی را به مردم تزریق کند و در نهایت امیدوارم با آرامشی که در کشور برقرار می‌شود و درس‌آموزی از اتفاقات اخیر، در آینده دچار چنین مسائلی نشویم.»

پیشنهاد به وزیر: غیر از چهره‌های مشهور بازداشتی پیگیر وضع همه اهالی فرهنگ باشید

۲۷ مهرماه

۲۲ آذرماه

از اهالی موسیقی خواهش می‌کنم فعالیت‌هایشان را آغاز کنند

۲۲ مهرماه

بخش خصوصی قدرتمند در حوزه نمایش

پیشنهاد به وزیر: موضوع شفافیت هزینه کرد تولیدات نمایشی در دولت و بخش خصوصی را پیگیری کنید

بخش خصوصی را پیگیری کنید

۲۲ آذرماه

از اهالی موسیقی خواهش می‌کنم فعالیت‌هایشان را آغاز کنند

۲۲ مهرماه

بخش خصوصی قدرتمند در حوزه نمایش

پیشنهاد به وزیر: موضوع شفافیت هزینه کرد تولیدات نمایشی در دولت و بخش خصوصی را پیگیری کنید

بخش خصوصی را پیگیری کنید

چارسو

پخش فینال و رده‌بندی جام جهانی در سینما مجوز گرفت

چند روز قبل جلسه‌ای برای پخش مسابقات نهایی فوتبال در سینماها برگزار شد و طبق اعلام یکی از سینمادارها، توافق صنوف سینمایی مربوطه حاصل نشد اما حالا روح الله سهرابی، مدیرکل دفتر نظارت بر عرضه و نمایش فیلم بیان کرده است: «در راستای رایزنی رئیس سازمان سینمایی و اعلام موافقت مسئولان وزارت کشور، مدیران سینماهای کشور مجاز به نمایش بازی‌های رده‌بندی و فینال جام جهانی فوتبال در سالن‌های سینمایی بوده و مجوز آن برای سینماها صادر شد.» وی افزود: «با توجه به استقبال گسترده مخاطبان از اکران فوتبال در سینماها، پیگیری و رایزنی سازمان سینمایی برای اکران دیگر بازی‌های جام جهانی نتیجه داد و مسئولان مربوطه در وزارت کشور در جهت تقویت شور و نشاط جامعه و رونق بخشی به سینماها با نمایش دو بازی رده‌بندی و فینال در روزهای شنبه (۲۶ آذر ماه) و یکشنبه (۲۷ آذرماه) روی پرده سینماها موافقت کردند.» سهرابی ادامه داد: «این تصمیم به اطلاع شورای صنفی نمایش رسیده و در صورت تمایل شورا و توافق صنوف مرتبط از جمله سینماداران و تهیه‌کنندگان درخصوص قدرالسهم این برنامه، سینماها اجازه خواهند داشت تا نسبت به اکران فوتبال اقدام کنند.» لازم به ذکر است قیمت تعیین شده برای فروش بلیت فوتبال مطابق با رعایت سقف قیمت بلیت سینماها یعنی ۴۵ هزار تومان خواهد بود. پیش‌تر یکی از تهیه‌کننده‌های سینما گفته بود که با فروش بیش از ۶۰۰ میلیون تومانی سینماها از پخش یک بازی فوتبال، سینمادارها باید سهم صاحبان فیلم‌ها را از اکران‌های قبلی تسویه کنند.

از سریال «سلمان فارسی» چه خبر؟

سریال «سلمان فارسی» پروژه الفویژه داوود میرباقری که در چند ماه اخیر در شاهرود در حال تصویربرداری بود و پیمان جبلی رئیس صداوسیما هم به پشت‌صحنه آن رفته بود، این روزها در ارمنستان در حال تصویربرداری است و میرباقری به همراه عوامل اصلی این سریال، صحنه‌هایی از آن را در این کشور ضبط می‌کند.

گئورگ آساتوریان، رئیس کرسی ایران‌شناسی دانشگاه ایروان و مترجم ارمنی شاهنامه درباره حضور داوود میرباقری در ارمنستان به خبرنگار مهر بیان کرد: «حضور داوود میرباقری و عوامل سریال سلمان فارسی در ارمنستان فرصت فرهنگی کم‌نظیری برای ارتقا سطح روابط هنری دو کشور ایران و ارمنستان است.»

این نویسنده ایرانی تبار و مترجم نامدار که ریاست کرسی ایران‌شناسی دانشگاه ایروان را برعهده دارد و کتاب‌های زیادی را از فارسی به ارمنی ترجمه کرده با اشاره به اینکه حدود دو ماه در کنار میرباقری در لوکیشن‌های تاریخی ارمنستان حضور داشته با تمجید از نگاه هنری و سینمایی این کارگردان نامدار ایران گفت: «آقای میرباقری با دقت و نکته‌سنجی فراوانی در حال فیلمبرداری از کلیساها و فضاهای بکر ارمنستان

است و این حضور را باید مغتنم دانست.» وی با تمجید از سطح ساخت بالای سریال سلمان فارسی و برنامه‌ریزی و تولید دقیق آن گفت: «ساخت این سریال نمایش اوج توانایی نمایشی و تلویزیونی ایران است.» آخرین سکانس‌های فصل بیژانس سریال «سلمان فارسی» هم اکنون در ارمنستان در حال فیلمبرداری است. با پایان این بخش از فیلمبرداری که از دو ماه پیش آغاز شده و تا چند روز آینده ادامه خواهد داشت، فیلمبرداری ادامه سریال در ایران از سر گرفته خواهد.